

В. “Капитал”

26.03-01.04.2016 г., с. 48

Председателят на СЕМ в оставка Георги Лозанов:

Омразата придоби мощна публична акустика през интернет

Подадохте оставка в деня, в който СЕМ регистрира телевизията на собственика на сайта ПИК Недялко Недялков. Срещу решението ви имаше критични гласове. Подавате оставка един месец преди да ви изтече мандатът. Какво мислите за това?

С този месец просто е смешно. Изобщо не съм си подал оставката, за да правя някакъв героичен жест, напускайки СЕМ. Нямах никакво желание и намерение да напускам регулатора. Никога не съм мислил, че ситуацията може да ме доведе дотам, единствената ми крачка да е искане за предсрочно прекратяване на мандата. Според закона трябва да гласувам по съвест, а съвестта да не ми позволява.

Приписват псевдогероика на жеста ми и след това коментират, че обаче не е достатъчно героично, защото било месец преди да ми изтече мандатът. Нямам друг мотив, освен че не искам през мен да се легализира враждебното говорене в традиционните електронни медии. И освен това исках да дам публичен знак, че започва процес, който не бива да се правим, че не забелязваме. Направих го в качеството ми на председател на СЕМ, защото оставката е част от изразните ми средства. Прецених, че съм длъжен да реагирам на една тенденция, която тръгва от интернет, но вече си пробива път в традиционните медии.

Защо останалите членове на Съвета за електронни медии (СЕМ) не приемат оставката ви като председател и член на регулатора? Основателни ли са опасенията им, че ако ви освободят, това ще доведе до разпад на СЕМ и блокиране на предстоящите конкурси за генерални директори на БНР и БНТ?

Никакви рискове за регулацията не носи това, че известно време в регулатора ще работят четирима членове, след като за решенията му, включително и за избор на генерални директори на БНР и БНТ, са достатъчни три гласа. Така че явно заради друго първо приеха, че трябва да гласуват оставката ми само за да могат после да не я гласуват. Въпреки че тя е едностранен акт и никой юрист извън СЕМ не може да повярва, че ме карат насила да правя нещо, което съм заявил, че вече не мога да правя. Мисля, че съм жертва на "приятелски огън", на някаква наказателна акция от колеги, която ми е трудно да разбере с какво съм предизвикал. Искрено се надявам, че целта ѝ не е да омаловажи проблема с настъплението на враждебната реч, заради който се наложи да подам оставка.

Как според вас кафявите медии промениха журналистиката?

Интернет има две лица. Той е като доктор Джекил и мистър Хайд. От една страна, много помогна в световен мащаб за съживяване на гражданската енергия, проби информационните завеси и на най-тоталитарни режими, за да даде свобода на мненията, което е доброто му лице. В България социалните мрежи например в определени моменти работеха направо като долна камара на парламента. Интернет помогна много и по отношение на освободеността на журналистическото писане. Дълго време то беше патерналистично доминирано, възрастните журналисти с опит задаваха модела, който всяко следващо поколение, за да се реализира, трябваше да следва. В

интернет прописаха младите, вкараха свой стил в медиите. Цялата професия се подмлади, обществото като цяло промени начина си на говорене.

Има обаче и лошо лице. Интернет е територия, на която лесно можеш да намериш публика за най-ниските си страсти, превърнати в анонимни думи и образи. От всички тях пък най-разрушителната е омразата, но докато преди тя си оставаше срамна лична тайна, сега придоби мощна публична акустика. Интернет включи омразата в масовата комуникация, появи се дори солидарност в омразата, както и нейни дилъри, които я включиха в пропагандните си стратегии и така започнаха хибридните войни.

Как този тип говорене се проектира върху традиционните медии?

Смятам, че те все още имат самозащитни механизми. Аз си подадох оставката, за да кажа, че ако тези механизми престанат да действат и словото на омразата, генерирано в интернет, законно се излее в телевизията или в радиото, борбата за някакви стандарти в журналистиката ще е напълно изгубена. Защото хейтърството в интернет може да печели популярност, но поне няма авторитет, който традиционните медии ще му дадат, ако го допуснат в себе си. Категорично не исках това да става с моя глас и подпис.

Защо СЕМ не реагира тогава срещу регистрацията на телевизия с открито националистическа ориентация като "Алфа", която също е проводник на речта на омразата?

Аз не гледам на "Алфа" като на телевизия. Приемам я като част от политическата публичност. Тя е на една парламентарно представена политическа сила, за която част от електората е гласувал, и телевизията говори главно на него. Така че въпросът защо сме регистрирали "Алфа", както законът изисква, се разтваря в по-големия – защо "Атака" съществува в българската политика, чийто отговор вече не е в полето на медийната регулация.

СЕМ излезе с доклад, че телевизия "Алфа" излъчва враждебно слово, материали с обидни думи, дори репортажи, които могат да са във вреда на децата, но не успя да предприеме нищо по въпроса. Защо?

В действителност "Алфа" възпрепятства връчването на актовете на СЕМ и така гледа да се скрие от закона, но въпреки това тя е една от най-санкционираните телевизии. Аз не съм напуснал СЕМ заради нея – а и това мога да направя само веднъж, но по повод на регистрацията ѝ предложих в нашето законодателство притежаването на медии и създаването на програми и предавания от политици да се обяви за недопустим конфликт на интереси.

А какви други промени са нужни в медийното законодателство?

Отдавна има нужда от нов закон, този си свърши работата, и то добре, но отношенията, които регулира днес, са твърде различни от 1998 г., когато беше приет. Трябват нови понятия и нов обхват дори само защото електронните медии вече далеч не включват само радиото и телевизията.

Ако ви поканят да влезете в работна група за писане на нов медиен закон, ще приемете ли?

Има много условия, които трябва да се спазят, за да стана част от такава група. Ако няма предварително заложен асиметрии в различните професионални гледни точки. Ако няма политици, политическа поръчка и политически натиск. Ако не се бърза, за да могат да се постигат колегиални консенсуси и да се ползват тематични анализи и европейски експертизи. Ако групата сама се структурира, сама реши обхвата на

ревизията на закона и не тръгва с повтарянето на мантри от типа "Аз съм за сливането на БНТ и БНР", "Аз съм против сливането на БНТ и БНР".

Не съм оптимист, че ще се стигне до приемането на нов медиен закон. А вече става катастрофално късно. За радио и телевизия вече не трябва да се говори, трябва да направим закон за медийните услуги въобще, който да включи медийните услуги в интернет, което не значи да влязат форумите или социалните мрежи. Има много работа, която може да бъде експертно интересна и обществено полезна.

Но понеже всички сме изпълнени с подозрителност към всички, не е сигурно дали сме в състояние да работим за общественото благо. И да бламираме всяка позиция дори само защото не идва от нас. Така влязохме в един омагьосан кръг или по-точно спирала, която ни сваля все по-надолу в класациите за медийна свобода.

Снимка на три колони - Отдавна има нужда от нов медиен закон, смята Георги Лозанов